

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

บทบาทหญิงชายกับการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง

ผู้เขียน

อรพิน วิมลภูษิต

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประสาน ตั้งสิกบุตร

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบริบทชุมชนด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การปกครอง ทรัพยากรชายฝั่ง และเทคโนโลยีในการประกอบอาชีพทั้งในอดีตและปัจจุบันที่มีผลต่อบทบาทหญิงชาย และการเปลี่ยนแปลงบทบาทหญิงชายกับการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง โดยใช้การวิจัยเชิงพรรณนาด้วยการศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ และสังเกตกิจกรรม วิถีชีวิตและการจัดการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรชายฝั่ง โดยใช้กรณีการต่อสู้ของชุมชนเพื่อการคัดค้านการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมคลองด่านเป็นฐานในการศึกษาเพื่อการสืบค้น ข้อมูลที่จะนำไปสู่การตอบวัตถุประสงค์การศึกษาดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้นำชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ กลุ่มประชากรผู้ประกอบอาชีพประมงชายฝั่งและประมงเชิงพาณิชย์ และข้าราชการที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ ผลการศึกษามีดังนี้

บริบทชุมชนที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์และบทบาทหญิงชายในชุมชน ได้แก่ ความสะดวกในการคมนาคมขนส่ง ระบบการปกครองท้องถิ่นและการเปลี่ยนแปลงวิถีการประกอบอาชีพจากการทำประมงชายฝั่งมาเป็นการประมงเชิงพาณิชย์ที่ส่งผลกระทบต่อความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรชายฝั่ง และอำนาจรัฐที่แฝงเข้ามากับกระบวนการส่งเสริมและพัฒนาชุมชนบริบทดังกล่าวได้นำไปสู่ความขัดแย้งในมิติของการแย่งชิงทรัพยากรชายฝั่งซ้อนทับขึ้นมา และนำไปสู่การรวมพลังของกลุ่มแกนนำทั้งหญิงและชายเพื่อเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการกระบวนการต่อสู้เพื่อการคัดค้านการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมคลองด่านที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรชายฝั่งซึ่งเป็นฐานสำคัญของอาชีพชุมชนที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษจนกระทั่งประสบความสำเร็จเมื่อปลายปี พ.ศ. 2546

บทบาทหญิงชายกับการจัดการทรัพยากรชายฝั่งพบว่ามีบทบาทที่ปรากฏให้เห็นเด่นชัดอยู่ 3 บทบาทได้แก่ บทบาทผู้นำ บทบาทการมีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นผู้ใช้ทรัพยากรชายฝั่งเป็นฐานอาชีพชุมชน และบทบาทการถ่ายทอดและจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งดังนี้

บทบาทผู้นำกับการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง ทั้งหญิงและชายจะมีบทบาทที่คล้ายกันคือ บทบาทการเป็นผู้นำด้านกระบวนการคิด การวางแผนในการขับเคลื่อนการต่อสู้การก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมคลองด่าน ผู้นำในการจัดการความขัดแย้งเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรชายฝั่งโดยการประสานความร่วมมือทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน และผู้นำทางด้านอาชีพที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรชายฝั่ง แต่คุณสมบัติของการเป็นผู้นำหญิงชายจะมีความแตกต่างกันกล่าวคือ ผู้นำชายจะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะทางด้านการทำประมงชายฝั่ง มีศักยภาพสูงในการควบคุมและจัดการทุนและเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการประกอบอาชีพ ผู้นำหญิงจะเป็นผู้มีสถานภาพทางสังคม มีระดับการศึกษาสูง และเป็นผู้อาวุโสที่มีประสบการณ์ชีวิตคลุกคลีกับวิถีประมงชายฝั่ง

บทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง ผู้หญิงจะเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นผู้แทนครอบครัวในกิจกรรมการฝึกอบรม การประชุม การชุมนุมคัดค้านเพื่อต่อต้านการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมคลองด่าน และการจัดการหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรชายฝั่ง สำหรับบทบาทการมีส่วนร่วมของชายพบว่ากลุ่มผู้ทำประมงชายฝั่งจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการในขั้นของการลงมือปฏิบัติร่วมกับกลุ่มผู้นำและหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มผู้ทำการประมงเชิงพาณิชย์จะมีบทบาทในการสนับสนุนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการขับเคลื่อนการต่อสู้เพื่อคัดค้านการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมคลองด่านแทนการเข้าร่วมกิจกรรม และอีกบทบาทหนึ่งคือการจัดการการเงินในการประกอบอาชีพร่วมกันในลักษณะของกลุ่มหรือเครือข่าย ซึ่งการจัดการในลักษณะดังกล่าวนำไปสู่การปรึกษาหารือร่วมกันเกี่ยวกับการจัดการเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งมาใช้ร่วมกัน

บทบาทการถ่ายทอดและจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง ปัจจุบันผู้หญิงจะเป็นผู้รับการถ่ายทอดและการเรียนรู้จากผู้ชายและจากสังคมเมื่อเปรียบเทียบกับในอดีตบทบาทดังกล่าวจะคู่ขนานกันระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย จึงส่งผลให้ผู้หญิงมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการใช้ประโยชน์จากทะเลซึ่งเป็นฐานสำคัญของอาชีพชุมชนในลักษณะทรัพยากรสมบัติสาธารณะมากกว่าการเป็นเจ้าของร่วมกัน ผู้ชายมีบทบาทหลักในการถ่ายทอดและจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรชายฝั่งที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งบทบาทดังกล่าวเป็นแรงกระตุ้นและผลักดันให้ผู้ชายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรชายฝั่งควบคู่กับ

การจัดการด้านอาชีพ โดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดและเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้นำกับผู้นำ ผู้นำกับชุมชน และชุมชนกับชุมชน ที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

บทบาทหญิงชายกับการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทั้ง 3 บทบาทดังกล่าวมีปัจจัยเงื่อนไขอยู่หลายประการที่เป็นตัวกำหนดบทบาทให้ปรากฏได้แก่ การให้ระบบคุณค่าของทรัพยากรชายฝั่งที่สืบทอดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากรชายฝั่งอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงวิถีอาชีพชุมชน การเข้ามาแทรกแซงของระบบนายทุนจากภายนอกชุมชน และการมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรชายฝั่ง

The logo of Chiang Mai University is a circular emblem. In the center is a detailed illustration of an elephant standing and facing left. Above the elephant's head is a traditional Thai oil lamp (diya) with a flame, emitting rays of light. The entire emblem is enclosed within a circular border. The Thai text 'มหาวิทยาลัยเชียงใหม่' is written along the top inner edge of the circle, and 'CHIANG MAI UNIVERSITY 1964' is written along the bottom inner edge. There are decorative floral motifs on either side of the elephant.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Independent Study Title	Gender Role and Coastal Resource Management
Author	Orapin Wimonpusit
Degree	Master of Arts (Man and Environment Management)
Independent Study Advisor	Assoc. Prasarn Tangsikabuth

ABSTRACT

The aim of this Independence Study is to study the community context in regarding to social, culture, economics, governance, coastal resource and occupation technology both in the past and at present which have the impact on gender and the changing of roles in coastal resources management. The research was made by analyzing of information collected from document, interviews and observation on activities, ways of living and occupations involving with coastal resources. A case study of community protest against the construction of wastewater management system at Klong Darn is used in order to be able to the answer of the Independence Study's objectives. Group samples consist of community leaders who reside in the area both formally and informally, a group of coastal fishermen, commercial fishery group and government officials station in the area. The results of the study were as follows:

The contexts that have the impact to the changing of relationship and roles of gender in the community are, for example, more convenient in transporting, local governance system and it's changes, the conversion from coastal fishery to commercial fishery that effects the abundance of coastal resource and the power of the government that hidden behind the process of development and support to the community. These contexts lead to the conflicts of fighting for the coastal resources and thus, to the assembling of core group leaders both women and men to become the mechanism in the process of protesting the construction of wastewater management system in Klong Darn Until gain achivement in 2003.

The roles of gender and the coastal resource management of have 3 important roles, i.e. leader's role, the participatory role as the user of the coastal resource for community occupation and the role of transferring and organizing the learning process which effects to the coastal resources management as follows;

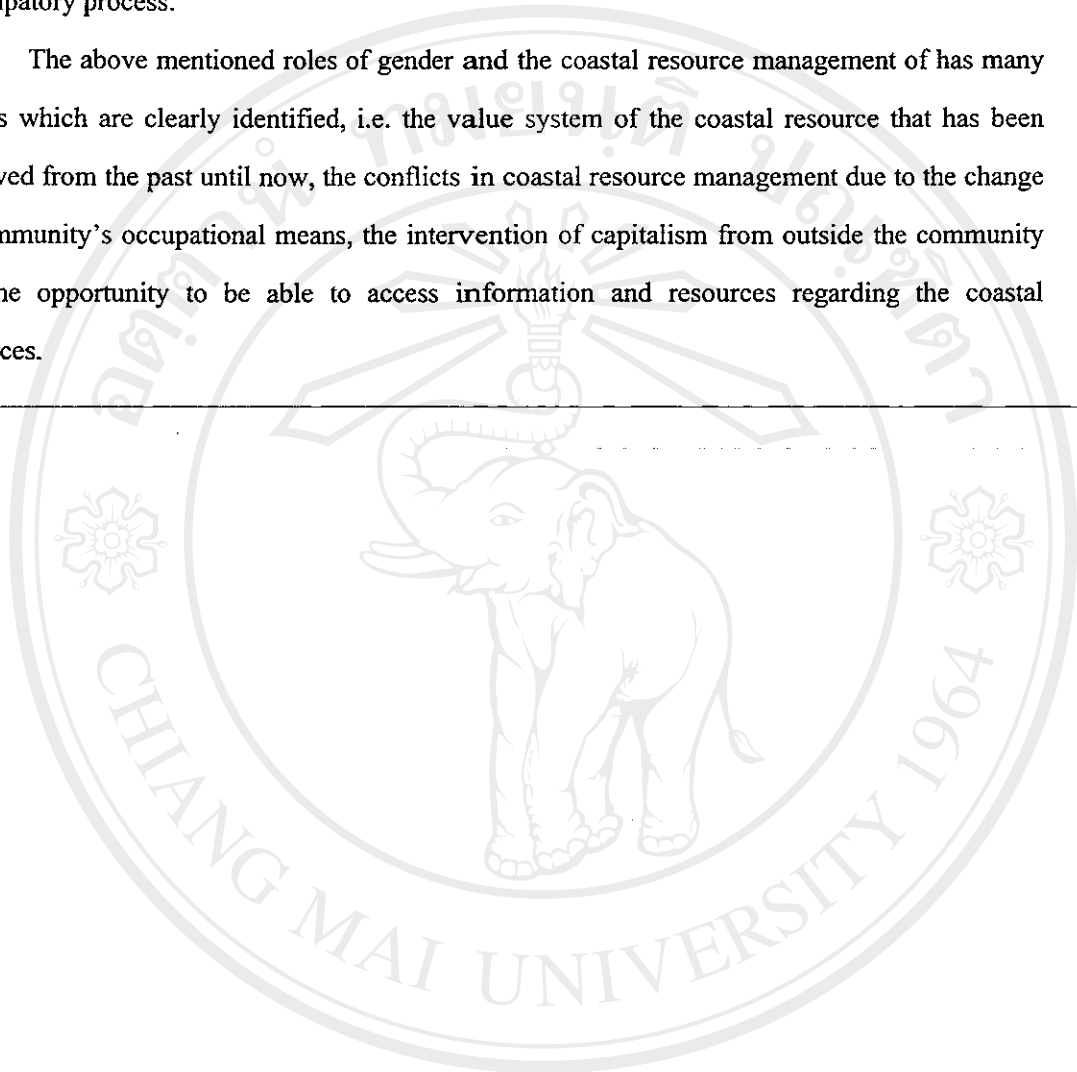
The role of leader and the management of coastal resource management : Both women and men have similar roles in becoming the leader of the thinking process, planning the protest against the construction of wastewater management system in Klong Darn. They would be the leaders in dealing with the conflict regard the coastal resource management with the cooperation from inside and outside the community and also occupation leaders regarding the coastal resource. ~~But there are some differences between women and men as leaders that is the men~~ leaders should have skills on coastal fishery and have high potential in controlling and management of funds and technology to be used for their occupation. As for women, they should have high status in the society, highly educated and have ample of experiences gained through their ways of living as fishermen.

The participatory role in the coastline resource management : Women will participate as representatives of the families in training activities, meetings, protesting campaign against the construction of wastewater management system at Klong Darn and the management of debts involving the coastal fishery occupation. But the women's role will be more as facilitators rather than participators because the women are not in the position to make decision. As for the men it is found that coastal fishermen had taken main part in supporting the protest against the construction of wastewater management system instead of joining the activity. Another role of men is to management the occupational fund in the manner of group or network. The management process will include discussions on suitable technology to be used in the conservation of coastal resource for the community's benefit.

The role of transferring and organizing the learning process: At present, the women are more the recipients who receive knowledge from the men and society compares with the past. This results effected to the women awareness on the important of benefits gained from the coastal resources as a common property rather than ownership. Men have the main role in transferring and organizing the learning process regarding occupation since their ancestors. This role has stimulate and driven men to take part in the rmanagement of coastal resources along with the

occupational management through the transferring and learning process between leaders and leaders, leaders and community including community and community will lead to a sustainable participatory process.

The above mentioned roles of gender and the coastal resource management of has many factors which are clearly identified, i.e. the value system of the coastal resource that has been devolved from the past until now, the conflicts in coastal resource management due to the change of community's occupational means, the intervention of capitalism from outside the community and the opportunity to be able to access information and resources regarding the coastal resources.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved